

Nyhetsbrev

Vi samarbetar med kommuner i Stockholms län och Region Stockholm

2026-08-26 | Årgång 13 | Nummer 7

[Läs brevet i webbläsare](#)

Hej och varmt välkommen till en ny termin

Jag hoppas att sommaren har gett utrymme för vila, återhämtning och eftertanke, och möjlighet att ladda inför hösten.

Nu står vi inför en ny termin fylld av spännande utbildningar, föreläsningar och möten som bidrar till fortsatt utveckling inom palliativ vård. På PKC ser vi fram emot att tillsammans med er fortsätta stärka kompetensen och skapa möjligheter för lärande och erfarenhetsutbyte genom olika utbildningar och föreläsningar. Ta del av höstens uppdaterade program på hemsidan.

Vi laddar också inför Palliativa veckan, vecka 45, då verksamheter från hela Sverige uppmärksammar och fokuserar på palliativ vård. Under veckan arrangeras en rad kunskapshöjande aktiviteter, och flera föreläsningar kommer att erbjudas digitalt för att vara tillgängliga för så många som möjligt. Dessutom planeras ytterligare aktiviteter i Stockholmsområdet. Programmet fylls på efterhand så håll utkik på hemsidan. Vi ser fram emot en inspirerande höst tillsammans.

I detta Nyhetsbrev bjuder vi på några korta referat från mötesplatser där PKC deltog under försommaren. I månadens vetenskapliga referat skrivet av Anette Alvariza lyfts multisjuklighet som ett fjärde sjukdomsförlopp. Det var ett stort ämne på den senaste EAPC-kongressen och har fått uppmärksamhet även efter kongressen.

Välkomna tillbaka och hoppas vi möts i olika sammanhang under hösten,
Annika Cederholm med medarbetare på PKC

Annika Cederholm
Verksamhetschef

Anette Alvariza
Vetenskaplig ledare

Christel Hedman
Vetenskaplig ledare

Kalendarium

Kommande utbildningar med platser kvar

Clinical Frailty Scale – föreläsning för läkare

Föreläsare: Anne Wissendorff Ekdahl

Akuta tillstånd

Föreläsare: Christel Hedman

Introduktion till PKC:s utbildningar för hemtjänstpersonal

Digital informationsträff för personal och chefer

Utbildning om palliativ vård anpassad för personal inom LSS – en introduktion

Digital informationsträff för chefer, samordnare och vårdpersonal

Gemensam workshop Tema Cancer och Palliativt kunskapscentrum

För personal inom ASIH/SPSV, Tema Cancer och akutklinik

Fortbildningseftermiddag för ST-läkare och specialister i palliativ medicin

Tema: Palliativ sedering

Digital ombudsträff för palliativa ombud i kommunerna

För palliativa ombud utbildade av PKC

Palliativ vård – en introduktion

Halvdags introduktionsutbildning i palliativ vård

Digital ombudsträff för palliativa ombud i kommunerna

För palliativa ombud utbildade av PKC

Att vårda i mötet mellan kultur och död

Föreläsare: Mona Lindkvist

Samtalskurs för sjuksköterskor inom cancervården

Kursen finansieras av RCC Stockholm Gotland

Palliativ vård vid hjärtsvikt

Föreläsare: Johannes Linke

Symtomkontroll och teamarbete

Fysisk heldagsutbildning för legitimerad personal inom kommunal hälso- och sjukvård

Kloka kliniska val i palliativ vård – föreläsning för läkare

Föreläsare: Christel Hedman

Undersköterskans roll i palliativ vård

Digital grundutbildning om undersköterskans roll i den palliativa vården

2-dagars kurs i ST-handledning för specialister i palliativ medicin

Kursledare: Fredrik Walentin

Nyheter

EAPC 2026: Utbildning som stärker tryggheten i palliativ vård

Vid årets EAPC-konferens i Prag den 14–16 maj presenterades flera studier om utbildning i palliativ vård. Trots att de genomförts i olika länder och riktade sig till olika målgrupper pekade resultaten i samma riktning: för att stärka vårdpersonalens kompetens krävs en kombination av praktisk träning, reflektion och flexibla lärandeformer.

Flera studier visade att interaktiva utbildningsmetoder ger bättre lärande än traditionella föreläsningar. Simuleringsträning, reflektionsövningar och verklighetsnära patientfall ökade både kunskap och trygghet i komplexa vårdsituationer. Särskilt simulering lyftes fram som ett värdefullt sätt att öva svåra samtal och kliniska beslut i en trygg miljö.

Digitala utbildningsformer var ett annat återkommande tema. Webbaserade kurser, multimediala utbildningar och poddar visade goda resultat när det gäller att öka kunskap och engagemang. Flera studier visade att

digitala lösningar kan nå breda målgrupper och fungera oberoende av profession eller tidigare erfarenhet.

En tredje lärdom var betydelsen av ledarskap och självtillit. Utbildningsinsatser som kombinerar kunskap, reflektion och kollegialt lärande bidrar inte bara till ökad kompetens utan också till en större beredskap att driva utveckling och förbättringsarbete i den egna verksamheten.

Sammantaget visar forskningen att utbildning i palliativ vård behöver vara pedagogiskt varierad, nära kopplad till klinisk verklighet och ge utrymme för både professionell och personlig utveckling. Målet är detsamma oavsett utbildningsform: att stärka vårdpersonalens trygghet och förmåga att möta patienter och närstående i livets slutskede.

Min viktigaste reflektion från konferensen är att kunskap i palliativ vård inte enbart handlar om fakta. Lärandet behöver också omfatta reflektion, kommunikation och ledarskap för att kunna omsättas i handling i mötet med patienten.

Charlotte Klinga,
Med Dr, Pedagogisk handledare PKC

PKC i Almedalen 2026

Under årets Almedalsvecka deltog fyra medarbetare från Palliativt kunskapscentrum (PKC) under hela eller delar av veckan. Syftet med vår medverkan var att sprida kunskap om palliativ vård, öka förståelsen för vad palliativ vård innebär och att lyfta dess betydelse för patienter, närstående och för samhället som helhet. Behovet av ökad kunskap är fortsatt stort, både inom vård och omsorg och i samhället.

Genom initiativet "Alla röster ska höras" fick vi möjlighet att arrangera ett eget seminarium med fokus på palliativ vård och dess betydelse genom hela vårdkedjan. Under seminariet lyfte vi hur palliativ vård kan bidra till ökad livskvalitet när livet är skört och hur den förhåller sig till livet som levs här och nu, med en medvetenhet om

att döden är en del av livet.

Mellan seminarier och programpunkter tog vi del av föreläsningar, diskussioner och kunskapsutbyten inom flera områden. De många mötena, samtalen och nätverkstillfällena gav både inspiration och nya insikter som vi tar med oss in i vårt fortsatta arbete.

Veckan avslutades med en stämningsfull minnesstund tillsammans med SAMS (Samarbete för Människor i Sorg), en fin och värdefull samling som gav utrymme för eftertanke, gemenskap och reflektion.

Utöver vårt eget seminarium medverkade vi i tre panelsamtal där vi tillsammans med andra aktörer bidrog med kunskap, erfarenheter och olika perspektiv. PKC:s vetenskapliga ledare Anette Alvariza deltog även som föreläsare vid ett arrangemang som anordnades av Kraftens Hus.

Under två dagar delade vi monter med våra kollegor från ASIH Stockholm Norr. Där fick vi möjlighet att möta besökare, svara på frågor, och berätta om både palliativ vård och våra verksamheter. En av dagarna medverkade även patientföreningar, vilket tillförde viktiga perspektiv och berikade samtalen ytterligare.

Vår medverkan präglades av ett nära samarbete med flera organisationer och verksamheter, bland annat ASIH Stockholm Norr, Kraftens Hus, Betaniastiftelsen och SAMS. Tillsammans bidrog vi till att lyfta viktiga frågor och skapa mötesplatser för dialog om palliativ vård.

Visby bjöd på svensk sommar när den är som allra bäst. Dagarna fylldes av många steg, många möten och ännu fler värdefulla samtal. Det som särskilt har stannat kvar hos oss är det stora intresset för palliativ vård. Även om några redan kände till PKC mötte vi framförallt nyfikna besökare som ville veta mer om vårt arbete, våra utbildningar och de kunskapshöjande insatser vi erbjuder.

Almedalsveckan gav oss en värdefull möjlighet att synliggöra palliativ vård, skapa nya kontakter, och bidra till viktiga samtal om hur vi tillsammans kan stärka stödet till människor som lever med allvarlig sjukdom och till deras närstående. Det är erfarenheter och möten som vi tar med oss med både inspiration och framtidstro.

Vill ni stärka kunskapen om palliativ vård i er verksamhet?

Under september månad erbjuder PKC två digitala introduktionsträffar där vi presenterar våra webbutbildningar och ger konkreta tips på hur de kan användas för lärande och kompetensutveckling i verksamheten.

Välkommen att anmäla dig och upptäcka hur PKC:s utbildningar kan bidra till ökad kunskap och trygghet i den palliativa vården! Båda träffarna anordnas digitalt via Microsoft Teams.

Introduktion till PKC:s utbildningar för hemtjänstpersonal

Datum: 24 september 2026 kl. 14.00–15.00

Informationsträffen riktar sig till personal och chefer inom hemtjänst. Vi visar hur webbutbildningen Palliativ vård inom hemtjänst kan användas i det dagliga arbetet och ger tips om hur utbildning kan planeras och genomföras lokalt.

[Läs mer och anmäl dig](#)

Utbildning om palliativ vård anpassad för personal inom LSS – en introduktion

Datum: 29 september 2026 kl. 14.30–15.30

För chefer, samordnare och vårdpersonal inom LSS. Under träffen får ni veta mer om PKC:s webbutbildning för LSS-personal, ta del av praktiska tips för implementering och höra erfarenheter från en verksamhet som redan arbetar med utbildningen.

[Läs mer och anmäl dig](#)

Save the Date:

Lansering av Vilja 2.0 – tillsammans utvecklar vi morgondagens palliativa vård

Ett uppdaterat verktyg för verksamheter som vill stärka och utveckla palliativ vård

Palliativt kunskapscentrum bjuder in till en eftermiddag där vi presenterar **Vilja 2.0**, en vidareutveckling av vårt uppskattade verktyg för verksamhetsutveckling inom palliativ vård.

Vilja är ett stöd för verksamheter som vill utveckla den palliativa vården på ett strukturerat och hållbart sätt. Dagen riktar sig till dig som leder, driver eller deltar i utvecklingsarbete inom vård och omsorg där palliativa perspektiv är en viktig del av verksamheten.

När?

Torsdag 26 november 2026, kl. 12.00–15.30

Var?

Piperska Muren, Stockholm

[Läs mer](#)

Vill du arbeta som vårdutvecklingsledare på PKC?

Är du specialistsjuksköterska med fokus på utbildning inom palliativ vård och vill ta chansen att arbeta på Palliativt kunskapscentrum? En av våra kollegor har nu valt att ta nästa steg i sin utveckling och vi söker nu därför en vårdutvecklingsledare som vill bli en del av vårt team.

Som vårdutvecklingsledare har du en varierande och utvecklande roll där utbildning, samverkan och verksamhetsutveckling står i centrum. I din roll som vårdutvecklingsledare deltar du aktivt i olika projekt där vi utformar och planerar nya satsningar i form av utbildningar, föreläsningar eller representation och presentation av PKC:s verksamhet i olika forum. Du medverkar i projekt och utvecklingsarbeten som bidrar till att stärka kompetensen inom palliativ vård i Stockholms län.

Sista ansökningsdatum: 30 augusti.

[Läs mer här \(Region Stockholm\)](#)

Samtalskurs för läkare och sjuksköterskor

PKC erbjuder i samverkan med Palliativt utvecklingscentrum i Lund och RCC Stockholm Gotland samtalskursen De Nödvändiga Samtalen för sjuksköterskor (1 dag) och för läkare (2 dagar). Missa inte chansen att anmäla dig – flera kurstillfällen är redan fullbokade!

Samtalskurs för sjuksköterskor inom cancervården

Datum: 6 november 2026

[Läs mer och anmäl dig](#)

De nödvändiga samtalen – läkare

Kursstart: 10 december 2026

[Läs mer och anmäl dig](#)

Digitala föreläsningar om akuta tillstånd och andra viktiga frågor

Höstens digitala föreläsningar för personal som arbetar på uppdrag av Region Stockholm och kommuner i Stockholms Län finns nu tillgängliga för anmälan. För övriga utgår en kostnad.

Akuta tillstånd

Datum: 10 september 2026 kl. 14:30–15:30

Akuta tillstånd kan drabba många personer i livets slut. Hur gör vi vården mer personcentrerad och fokuserar på det som är viktigt för patient och närstående?

[Läs mer och anmäl dig](#)

Att vårda i mötet mellan kultur och död

Datum: 22 oktober 2026 kl. 14:30–15:30

Föreläsningen handlar om diskrimineringsgrunderna och hur normer, diskriminering och samhälleliga strukturer kan påverka bemötande och vård i livets slutskede.

[Läs mer och anmäl dig](#)

Palliativ vård vid hjärtsvikt

Datum: 12 november 2026 kl. 14:30–15:30

Hjärtsvikt är en av de stora folksjukdomarna. Vilka är tecknen på palliativa vårdbehov, och vad kan vi göra för att möjliggöra en så god livskvalitet som möjligt?

[Läs mer och anmäl dig](#)

Subkutana läkemedelspumpar för symtomlindring i palliativ vård

Datum: 3 december 2026 kl. 14:30–15:30

Subkutana läkemedelspumpar är väldigt användbara för god symtomlindring. När, var och hur kan man använda dessa pumpar?

[Läs mer och anmäl dig](#)

Digital ombudsträff för palliativa ombud

Hur ska det bli?
Varför gör det ont?

Vem tar
hand om Gunnel?

Gjorde jag
rätt?

© Palliativt kunskapscentrum i Stockholms län

Temat denna gång är existentiella utmaningar. Lisa Sand, socionom och med. dr., föreläser och bidrar med kunskap om hur man kan bemöta existentiell kris i dödens närhet där behovet av trygghetsskapande är stort.

Välj någon av de 2 eftermiddagarna som erbjuds i oktober. Programmet är detsamma båda dagarna, så välj det datum som passar dig bäst:

Digital ombudsträff för palliativa ombud i kommunerna (15 oktober)

Datum: 15 oktober 2026 kl. 13:00–16:00

[Läs mer och anmäl dig](#)

Digital ombudsträff för palliativa ombud i kommunerna (22 oktober)

Datum: 22 oktober 2026 kl. 13:00–16:00

[Läs mer och anmäl dig](#)

Månadens film!

Månadens film är "*Illamående i palliativ vård*" med Jonas Bergström, specialist i geriatrik och palliativ medicin och överläkare vid Capio Äldre och mobil vård. Filmen ingår i modul 5 av Palliativt kunskapscentrums webbutbildning i Palliativ cancervård: "Symptomlindring".

[Se filmen här!](#)

Peter Strang utses till hedersdoktor

Vi har nåtts av beskedet att professor emeritus Peter Strang, senior rådgivare och före detta vetenskaplig ledare vid Palliativt kunskapscentrum, kommer utses till hedersdoktor vid Marie Cederschiöld högskola. Han delar utmärkelsen med biskop Andreas Holmberg.

Promoveringen kommer äga rum den 9 oktober. Stort grattis Peter!

Tips: Cancerfondens heldagskonferens i omvårdnadsforskning

Den 11 november klockan 08:30-16:00 anordnar Cancerfonden en heldagskonferens om omvårdnadsforskning. Platsen är Universitetssjukhuset i Linköping. Läs mer och anmäl dig via nedanstående länk. Möjlighet att bidra till posterutställning finns.

[Heldagskonferens i omvårdnadsforskning \(Cancerfonden\)](#)

Multisjuklighet som ett fjärde sjukdomsförlopp – ett nytt perspektiv för personcentrerad vård

Referat av Anette Alvariza

*Professor i vårdvetenskap inriktning palliativ vård,
specialistsjuksköterska, vetenskaplig ledare för PKC.*

Referat av artikeln: Murray SA, Boyd K, Moine S, Kendall M, Macpherson S, Mitchell G, Amblàs-Novellas J. Using illness trajectories to inform person centered, advance care planning. BMJ. 2024;384:e067896.

Månadens refererat utgår från en artikel som presenterar ett uppdaterat synsätt på hur sjukdomars utveckling över tid kan förstås och användas i vård och omsorg. Författarna föreslår att multisjuklighet bör ses som ett eget, fjärde sjukdomsförlopp, utöver de tre sjukdomsförlopp som sedan länge används inom palliativ vård. Argumentet är att detta bättre återspeglar den komplexa verklighet som kännetecknar många patienters livssituation i dag, där flera sjukdomstillstånd samexisterar. Ett fjärde sjukdomsförlopp kan bidra till tidigare identifiering av vårdbehov samt mer personcentrerade vårdinsatser. Artikeln presenterades av Scott Murray vid senaste EAPC (*European Association for Palliative Care*) kongressen i maj 2026 och har fått stor uppmärksamhet.

Tre etablerade sjukdomsförlopp

De senaste 20 åren har vården ofta utgått från tre typiska sjukdomsförlopp vid progressiv sjukdom. Det första förloppet är typiskt vid många cancersjukdomar och kännetecknas av relativt välbevarad funktion under en längre tid, följt av en snabb försämring under de sista månaderna av livet. Det andra förloppet ses vid organsvikt, exempelvis hjärt- eller lungsjukdom, där patienten drabbas av återkommande försämringsperioder och därefter delvis återhämtar sig. Det tredje förloppet är vanligt vid hög ålder, skörhet, demens och neurologiska sjukdomar och innebär en långsam, gradvis försämring av funktion och självständighet ofta över flera år. De tre sjukdomsförloppen har hittills varit värdefulla för att identifiera palliativa vårdbehov och guida samtal om framtida vård. Författarna beskriver dock att många patienter idag i allt högre utsträckning lider av multisjuklighet och därför inte passar in i någon av de tre traditionella modellerna.

"Multisjuklighet bör ses som ett eget, fjärde sjukdomsförlopp, utöver de tre sjukdomsförlopp som sedan länge används inom palliativ vård."

Behovet av ett nytt perspektiv

Multisjuklighet är vanligt hos äldre och innebär att patienten har två eller flera sjukdomar samtidigt. Det kan handla om att leva med KOL, hjärtsvikt, diabetes, cancer och kognitiv svikt samtidigt. I dessa situationer är det ofta svårt att identifiera en enskild sjukdom som skapar vårdbehov eller förutsäger prognos. I stället blir det den sammantagna påverkan av flera sjukdomar och tillstånd som påverkar patientens hälsa, funktionsförmåga och livskvalitet.

Genom intervjustudier med patienter och närstående har författarna identifierat ett gemensamt mönster gällande multisjuklighet som skiljer sig från de tre tidigare etablerade sjukdomsförloppen. Det är inte i första hand konsekvenserna av en specifik sjukdom utan snarare hur flera sjukdomar tillsammans skapar en komplex och föränderlig vardag. Därför föreslås multisjuklighet som ett eget sjukdomsförlopp.

Hur ser sjukdomsförloppet vid multisjuklighet ut?

Till skillnad från de traditionella sjukdomsförloppen saknar multisjuklighet ofta en tydlig riktning eller förutsägbar utveckling. Hälsan kan variera över tid med perioder av relativ stabilitet som avbryts av försämringsperioder, infektioner eller andra akuta händelser. Dessa leder ibland till behov av förändrade vårdinsatser men inte alltid till ett bestående funktionsbortfall. Utvecklingen kan vara svår att förutse för både patienter, närstående och vårdpersonal. I artikeln beskrivs att patienter och närstående ofta betraktar förändringarna som en naturlig del av åldrandet snarare än som uttryck för sjukdomsutveckling. Det kan tyvärr innebära att behov av stöd, rehabilitering, palliativa insatser eller behov av planering av framtida vård inte uppmärksammas i tid. Patienterna beskriver stora utmaningar med att hantera många läkemedel, flera vårdkontakter och olika behandlingsrekommendationer. Komplexiteten kan leda till stress och ökat lidande. Författarna menar att dessa aspekter inte fångas tillräckligt väl inom de traditionella modellerna för sjukdomsförlopp.

Ett multidimensionellt synsätt

I artikeln betonas också att sjukdomsutveckling inte endast handlar om fysisk försämring. Författarna beskriver hur sjukdomsförlopp påverkar fysisk, psykisk, social och existentiell dimension. Vid multisjuklighet blir detta särskilt tydligt. Fysiska symtom och

funktionsnedsättningar påverkar ofta möjligheten att delta i sociala aktiviteter, vilket kan leda till ensamhet och isolering. Försämringar i hälsan kan skapa oro och nedstämdhet, samtidigt som osäkerhet kring framtiden kan väcka existentiella frågor om mening, självständighet och kontroll. Patienter beskriver bland annat en känsla av att gradvis förlora kontrollen över sitt liv. Det är viktigt att vårdpersonal gör bedömningar utifrån ett helhetsperspektiv där alla fyra dimensioner uppmärksammas. Om enbart medicinska diagnoser fokuseras på finns risk att viktiga behov som påverkar patientens livskvalitet och möjligheter att hantera sin situation förbises.

"Multisjuklighet är vanligt hos äldre och innebär att patienten har två eller flera sjukdomar samtidigt. Det kan handla om att leva med KOL, hjärtsvikt, diabetes, cancer och kognitiv svikt samtidigt"

Betydelse för vårdplanering

Kunskap om de olika sjukdomsförloppen kan enligt författarna användas som ett praktiskt verktyg för att stödja personcentrerad vårdplanering. Planeringen kan då ske i en fortlöpande process där patienter, närstående och vårdpersonal tillsammans diskuterar framtida vård utifrån patientens värderingar, önskemål och mål. Processen består av fyra steg: att identifiera patienter med tilltagande hälsoproblem, att genomföra en multidimensionell bedömning, att föra samtal om framtida vård och att dokumentera och samordna planeringen mellan olika vårdgivare. Författarna framhåller att dessa steg bör initieras långt innan patienten befinner sig i livets slut. För patienter med multisjuklighet kan sjukdomsförloppet användas som en grund för att prata om hur framtiden kan komma att se ut, till exempel gällande återkommande akuta försämringar, behov av ökade vård- och omsorgsinsatser eller förändrade behandlingsmål. Syftet är inte att förutsäga exakt vad som kommer att hända, utan att skapa beredskap inför möjliga framtida händelser.

Kliniska implikationer

Artikeln har betydelse för flera professioner inom hälso- och sjukvården. För läkare kan modellen bidra till bättre prognostiskt tänkande och mer realistiska behandlingsmål. För sjuksköterskor kan den ge stöd i bedömning av patienters förändrade behov över tid. Arbetsterapeuter, fysioterapeuter, kuratorer och övriga professioner kan använda modellen för att uppmärksamma hur sociala, funktionella och psykologiska konsekvenser samverkar med den medicinska situationen.

Slutsats

Författarna argumenterar för att **multisjuklighet bör erkännas som ett fjärde sjukdomsförlopp vid progressiv sjukdom**. Modellen speglar den komplexitet som många patienter möter när flera sjukdomar samverkar och påverkar både hälsa och vardagsliv. Genom att uppmärksamma multisjuklighet som ett eget sjukdomsförlopp kan vårdpersonal tidigare identifiera behov av stöd, föra samtal om framtida vård och erbjuda mer personcentrerade och samordnade insatser. Artikelns viktigaste budskap är att förståelsen av sjukdomsutveckling behöver breddas från enskilda diagnoser till att omfatta patientens samlade hälsotillstånd, vårdbehov och livssituation.

Referenser

- Murray SA, Boyd K, Moine S, Kendall M, Macpherson S, Mitchell G, Amblàs-Novellas J. **Using illness trajectories to inform person centred, advance care planning.** *BMJ.* 2024;384:e067896.

Foto: [Unsplash](#)

Palliativt kunskapscentrum i Stockholms län samfinansieras av Region Stockholm, Region Gotland samt kommunerna Botkyrka, Danderyd, Ekerö, Haninge, Huddinge, Järfälla, Lidingö, Nacka, Norrtälje, Nykvarn, Nynäshamn, Salem, Sigtuna, Sollentuna, Solna, Stockholms stad, Sundbybergs stad, Södertälje, Tyresö, Täby, Upplands-Bro, Upplands Väsby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker.

Läs mer om oss på: pkc.regionstockholm.se

Kontakt: pkc.slso@regionstockholm.se

Foto: Yanan Li (om ej annat anges)

Följ oss på Facebook och Instagram

[Tipsa en vän](#)

Dela utskicket:

[Avregistrera dig från nyhetsbrevet](#)

 **Region
Stockholm**